

Resandet – ett nyckeltal inom Miljöarbetet.

21 oktober 2004.

Resorna är en stor miljöbelastning hos många företag. Under denna Miljöimpuls Väst presenterades idéer kring hur man kan arbeta med detta nyckeltal. Både tjänsteresor och resor till arbetet behandlades, samt frågan om företagen över huvudtaget skall arbeta med privatresor.

Familjen Carlsson – Problemets kärna.

Ulf Andersson , GAME

– Ibland utgår vi från att de som sitter i bilköerna i rusningstrafiken inte bryr sig om miljön medan många i själva verket är personer med stort miljöengagemang. Men som inte har något annat val, säger Ulf Andersson.

Ulf Andersson, Göteborgs Miljövetenskapliga centrum, GMV, inleder seminariet med att berätta historien om familjen Carlsson. Carlssons är en miljömedveten familj som flyttat ut på landet för att barnen skall få växa upp nära naturen. Att ha bostaden någon mil utanför Bollebygd innebär långa resor till och från jobben i centrala Göteborg. För att Carlssons skall kunna sköta sina jobb, hämta och lämna på dagis och skola krävs det till slut att familjen har två bilar.

Carlssons är inte ensamma och problemet ser inte heller ut att minska. Arbetsgivarna kräver att den anställde är flexibel och en undersökning från Chalmers visar att unga akademiker på grund av huspriserna i allt större utsträckning tvingas söka sig längre och längre bort från stan då de skall sätta bo.

Arbeta där du är. Att sitta hemma och jobba – fungerar det?

Tomas Björkman, Telia Sonera

Att resor till och från jobbet har stor påverkan på miljön är något som ofta debatteras. Tomas Björkman på Telia Sonera tycker dock att det är underligt att man inte i större utsträckning diskuterar hur man kan få ner resandet genom att låta människor jobba hemifrån.

Telia Sonera har produkter och lösningar som möjliggör ett mer flexibelt arbete.

– Kan man genom flexibla lösningar möjliggöra för folk att jobba hemifrån en dag i veckan minskar man resandet med 20 procent. Då minskar man trängseln i rusningstid och köerna försvinner utan att man behöver bygga nya vägar, säger Tomas Björkman.

På Telia Sonera tror man på att själva implementera de lösningar som man vill att kunderna skall köpa. I praktiken har det inneburit att företaget anammat en ny mötespolicy där varje mötesresa föregås av en värdering – kan detta möte göras på annat sätt?

Framtidens arbetsplats har flyttat från kontoret till individen, strukturen är platt och kontoret förvandlas till ett ”kök” där medarbetarna möts för att umgås.

Vad anser då Tomas Björkman om framtidsutsikterna för det ”individuella kontoret”? Det ”papperslösa samhället” blev ju aldrig verklighet, trots tekniska förutsättningar.

– Det är i grund och botten en attitydfråga.

Vad säger forskningen? Kan man ändra resbeteendet med ny teknik?

Peter Loukopoulos, Psykologi, Göteborgs universitet

Det kan man, menar Peter Loukopoulos, men arbetsresor är svåra att påverka. Det gäller att skapa balans mellan morot och piska. Incitament är nödvändiga för att människor skall ändra sitt resbeteende.

Människor reser på grund av att de måste och på grund av att de vill. Arbetsresan är en ofta återkommande och regelbunden resa som oftast går snabbast med bil. Därför blir bilandet till jobbet fort en vana som på sikt kan komma att kosta företagen pengar.

Företag kan spara pengar på att deras anställda ändrar sättet de reser på. Företagen betalar både i sänkt hälsolivå hos sina anställda och hyra för parkeringsplatser. Förändrat resbeteende kan även ge företaget en bättre "image".

Bilvanan kan ändras genom att förutsättningarna förändras, till exempel genom höjda p-avgifter. Men man måste även underlätta för individen att välja andra alternativ. Exempel på detta är anpassning av kollektivtrafiken, individuell resplanering och personligt anpassade tidtabeller. Försök med konsulter som tar fram personliga resplaner och tidtabeller har gjorts med stor framgång i länder som Australien och Tyskland. Ett liknande projekt "Nya Vägvanor" är nu på försök i Västra Götalandsregionen. Ny teknik kan också underlätta förändrat resbeteende. I Finland har text-TV tjänster om trafiksituationen visat sig vara ett användbart hjälpmedel.

Kan det vara personalvård att spara in på företagets P-platser?

Hans Arby, Trafikkontoret, Göteborg Stad

I Göteborg tar 60 procent av invånarna bilen till jobbet. 20 procent åker kollektivt.

– Tio procent av koloxidutsläppen i en kommun beror på människors resor till och från arbetet, säger Hans Arby och refererar till en nyligen gjord studie presenterad i broschyren "Lönsamma Vägvanor". Kopplingen mellan arbetsresor och tjänsteresor är stark. Måste du använda bilen i jobbet är risken stor att du även kör den till och från arbetet.

Arbetsgivaren bör ta ansvar för hur personalen tar sig till och från jobbet. De har mycket att tjäna på det – lägre markhyra då P-platserna blir färre, bättre personalhälsa och positiv profilering.

En bra början kan vara att höra vad den egna organisationen tycker och tänker. Sparbanken gjorde för några år sedan en webb-enkät hos sina anställda och fick på så sätt reda på att 30% gärna skulle använda en bil ur en bilpool istället för den privata bilen för tjänsteresorna. Indragna P-platser är ett effektivt men känsligt styrmedel. Det är viktigt att förändringen upplevs som något positivt och inte enbart som en försämring av den enskildes vardag.

Kan företaget ha en bilpool som både kan användas i jobbet och privat?

Anders Roth, Trafikkontoret, Göteborg Stad

På Trafikkontoret har man infört bilpool och Anders Roth anser att företagen gott kan ingripa i sina anställdas resvanor.

– Vi får inte glömma att företag i många fall redan lagt sig i sina anställdas resande. Gratis parkering är ett beslut företagen en gång tagit och som i hög grad inverkat på personalens resande, säger Anders Roth.

Syftet med att anordna en bilpool på arbetsplatsen är att förutom att företaget kan tjäna pengar, att företaget kan tillse att transportererna blir miljövänligare samt att företaget kan kontrollera att fordonen uppfyller önskad säkerhetsstandard.

Själva beställandet av bilen ur poolen sker via Internet, går snabbt och är enkelt. Samtidigt utgör det ett mellanled som ger tillfälle till eftertanke – behövs denna resa?

Det är viktigt att man tar reda på lagar och regler innan man startar en bilpool för sina anställda. Skatteverket har inte varit särskilt samarbetsvilligt då det gäller användandet av bilpoolen för privat bruk utan betraktar det som en beskattningsbar löneförmån. Trafikkontoret har kommit runt detta genom att erbjuda de anställda att privat använda bilarna till ”marknadspriser” som ligger mellan hyrbilspris och bilpoolspris.

För att en bilpool skall vara lyckad krävs det att införandet sker i etapper. På Trafikkontoret införde man bilpoolen under år 2004 och först under nästa år skall de anställda börja betala för sina privata parkeringsplatser.

Trafikkontoret arbetar på att ta fram beskattningsfria lokaltrafikkort som företag kan erbjuda sina anställda som kompensation för indragna P-platser. Kortet kan vara en realitet inom två år.

Kan/bör företagen arbeta med de anställdas resvanor?

Inge Horkeby, Volvo

Volvo har haft bilpool sedan Inge Horkeby själv började där 1974.

– Och det har hela tiden varit tjafs med skatteverket, säger han.

Enligt miljöledningssystem är den anställdas resande en indirekt miljöåtgärd och enligt Inge Horkeby är själva verksamhetens miljöarbete det viktigaste.

På Volvo anser man att resandet till och från jobbet i första hand är den anställdes eget val. Trots det har Volvo länge satsat på sina anställdas resande. Man har arbetat med att underlätta för de anställda genom att se över parkering, inpassering och avstånd. Man har även arbetat tillsammans med kollektivtrafiken för att underlätta för de anställda att välja det färdmedlet. Här har man länge samarbetat om tidtabeller, hållplatser och inpassering (bussen går hela vägen fram till fabriken i stället för att stanna vid grindarna).

I länder som Indien, Thailand och Kina har man till och med busstransporter i egen regi till och från fabriken.

En stor internationell koncern som Volvo Group genererar många och långa tjänsteresor. Här jobbar man miljömässigt på flera plan. Dels erbjuds avancerade system för net-meetings och då inte det räcker till finns interna program för samåkning till och från flygplatser.

Inge Horkeby sätter också fingret på ett av de stora problemen:

– Vår tid kräver flexibla och mer individuellt beteende i arbetslivet och det är svårt att tillhandahålla tillräckligt flexibla lösningar för sina anställda. Som samtidigt tar hänsyn till miljön.

Kunskapsöverföring och information

Seminarier avslutades med att Anna Lööf från CMF delade ut handboken ”Miljömål för ständig förbättring” innehållande tips, idéer och konkreta lösningar för den som vill införa miljömål i organisationen.